

раиоз при оценке данных нейровизуализации больных с острым нарушением мозгового кровообращения.

Ключевые слова: патология мелких сосудов головного мозга, острое нарушение мозгового кровообращения, лейкоараиоз, лакунарное поражение головного мозга, отек головного мозга, атрофия мозговой ткани, спиральная компьютерная томография.

Kostrikov S.O., Smotrytska T.V., Moskovko S.P.

INFLUENCE OF CEREBRAL SMALL VESSEL DISEASE ON BRAIN TISSUE. DISTINCTIVE FEATURES OF BRAIN NEUROIMAGING CHARACTERISTICS IN PATIENTS WITH ACUTE STROKE AGAINST THE BACKGROUND OF LEUKOARAIOSIS

Summary. Recently the significance of cerebral small vessel disease (CSVD) was repeatedly confirmed and reviewed. Considering the fact of high frequency of CSVD manifestations in patients with stroke, the investigation into modifying influence of CSVD on stroke pathogenesis is topical. Obtained data indicates the leukoaraiosis' influence on cerebral susceptibility to ischemia, distinctive features of cerebral oedema and functioning of blood-brain barrier, frequency and degree of lacunar infarctions and brain atrophy. These facts emphasize the importance of taking into consideration presence or absence of leukoaraiosis on CT-scans of patients with acute stroke.

Key words: Cerebral small vessel disease, stroke, leukoaraiosis, lacunar infarctions, cerebral oedema, brain atrophy, computed tomography.

Рецензент: д.мед.н., професор Гунас І.В.

Стаття надійшла до редакції 10.11.2015 р.

Костріков Сергій Олександрович - лікар-інтерн, старший лаборант кафедри нервових хвороб Вінницького національного медичного університету імені М.І.Пирогова; +38 067 775-57-84; kostrikov7@gmail.com

Смотрицька Тетяна Володимирівна - асистент кафедри нервових хвороб ВНМУ ім.М.І.Пирогова; +38 0432 55-07-76

Московко Сергій Петрович - д. мед. н., професор, завідувач кафедрою нервових хвороб ВНМУ ім.М.І.Пирогова, +38 050 313-84-64

© Кривко Ю.Я., Чернокульський С.Т., Чаплик-Чижо І.О.

УДК: 612.66/.661:616.5-002.3

Кривко Ю.Я., *Чернокульський С.Т., Чаплик-Чижо І.О.

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького (вул. Пекарська, 69, м.Львів, 79010, Україна);

*Національний медичний університет імені О.О.Богомольця (просп. Перемоги, 34, м.Київ, 02000, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ АНТРОПОМЕТРИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ У ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ ХВОРИХ НА ПОВЕРХНЕВІ ТА ГЛИБОКІ ГОСТРІ ПІОДЕРМІЇ

Резюме. В статті описані особливості антропометричних показників у чоловіків і жінок хворих на поверхневі та глибокі гострі піодермії. У хворих жінок на глибокі піодермії лише ширина дистального епіфіза гомілки, серединно-груднинний розмір, передньо-задній середньо-груднинний розмір і ширина плечей достовірно більші або мають тенденцію до більших значень порівняно із хворими на поверхневі піодермії жінками. У хворих на поверхневі та глибокі піодермії чоловіків взагалі не встановлено достовірних або тенденцій відмінностей всіх груп антропометричних показників.

Ключові слова: антропометричні показники, чоловіки, жінки, поверхневі гострі піодермії, глибокі гострі піодермії.

Вступ

Починаючи з ранніх етапів розвитку медицини, шкірні захворювання завжди займали вагоме місце. У порівнянні з іншими органами тіла, шкіра знаходиться в "невигодному" становищі, оскільки являє собою "лінію першого контакту" із зовнішнім середовищем. Хоча вона прекрасно пристосована до виконання функції межового органу, досить часто шкіра є дзеркалом, в якому "проявляються" внутрішні проблеми організму [10, 11].

Різноманітні і різнопланові впливи факторів навколишнього середовища, з одного боку, і численні ендогенні впливи, з іншого боку, ускладнюють механізми розвитку дерматозів та часто сприяють їх тривалому перебігу, поглибленню та хронізації [13]. Серед дерматологічних захворювань одне з перших місць як по частоті, так і за складністю патологічних змін, займають запальні захворювання шкіри. У наукових працях,

що проводяться з метою вивчення їх механізмів розвитку, до теперішнього часу немає єдиних поглядів на дану проблему [2, 6]. Спроби пояснити виникнення піодермії тільки впливом зовнішнього середовища визнані неспроможними. В останні роки з'являються нові погляди на їх мультифакторіальну природу. Вони засновані, в першу чергу, на нових підходах в галузі генетики, молекулярної біології та екології [9, 15].

Власне, тому актуальним завданням сучасної клінічної антропології є вивчення асоційованості окремих морфофункціональних ознак організму людини з виникненням і розвитком певного захворювання. Індивідуально-типологічні особливості людини можуть слугувати маркерами, які відображають особливості клінічних проявів і дозволяють прогнозувати важкість перебігу тих чи інших захворювань [3].

Рекомендується обстежувати групи осіб, які про-

живають в однакових кліматично-географічних і соціальних умовах, які мають якісне харчування і ведуть здоровий спосіб життя. Антропометричні та клінічні обстеження супроводжуються типологічною оцінкою з диференціюванням за статтю, віком, етнічною приналежністю і конституційним особливостям [1].

При вирішенні проблем збереження здоров'я людини необхідне формування банку знань про конституцію конкретної людини, з урахуванням її спадковості, онтогенетичної динаміки розвитку, якості життя та інших факторів, що визначають соматотипологічну цілісність організму. Проведення наукових досліджень з вивчення антропометричних даних в окремих віково-статевих групах, з урахуванням соматичних особливостей дозволило сформулювати еталони конституціональної варіабельності людини [4, 8, 12].

Зазначене вище представляє великий інтерес для практичної медицини як в плані прогнозування ступеня вираженості клінічних проявів, так і для рекомендацій у проведенні корекційно-оздоровчих заходів, спрямованих на лікування та відновлення порушених функцій шкіри. З цих позицій, теоретична і практична значущість даного наукового напрямку досить актуальна.

Мета роботи - встановити особливості антропометричних показників у чоловіків і жінок хворих на поверхневі та глибокі гострі піодермії.

Матеріали та методи

На базі кафедр поліклінічної справи, сімейної медицини та дерматології, венерології, а також анатомії людини Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького було проведено клінічне й антропологічне обстеження 45 хворих на піодермії чоловіків віком від 22 до 35 років, та 48 хворих на піодермії жінок віком від 21 до 35 років.

При аналізі хворих на піодермії чоловіків (середній вік $27,93 \pm 0,63$ років) встановлено: серед загальної кількості хворих чоловіків стафілококові піодермії поверхневі з гострим перебігом складають 11,1%; стафілококові піодермії глибокі з гострим перебігом - 15,6%; стрептококові піодермії поверхневі з гострим перебігом - 11,1%; стрептококові піодермії глибокі з гострим перебігом - 11,1%; стафіло-стрептококові піодермії поверхневі з гострим перебігом - 6,7%; стафіло-стрептококові піодермії глибокі з гострим перебігом - 6,7%; хронічні стафілококові піодермії - 20,0%; хронічні стрептококові піодермії - 4,4%; хронічні стафіло-стрептококові піодермії - 13,3%;

При аналізі хворих на піодермії жінок (середній вік $27,21 \pm 0,64$ років) встановлено: серед загальної кількості хворих жінок стафілококові піодермії поверхневі з гострим перебігом складають 12,5%; стафілококові піодермії глибокі з гострим перебігом - 27,1%; стрептококові піодермії поверхневі з гострим перебігом - 20,8%; стафіло-стрептококові піодермії повер-

хневі з гострим перебігом - 14,6%; стафіло-стрептококові піодермії глибокі з гострим перебігом - 2,1%; хронічні стафілококові піодермії - 14,6%; хронічні стрептококові піодермії - 8,3%

Комітетом з біоетики Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького встановлено, що проведені клінічні та антропологічні дослідження не заперечують основним біоетичним нормам Гельсінської декларації, Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину (1977), а також відповідним положенням Всесвітньої організації охорони здоров'я та законам України.

Використані наступні методи дослідження: загально-клінічні - для верифікації діагнозу піодермії; антропометрія за методикою В.В.Бунака у модифікації П.П.Шапаренка [14]; статистична обробка отриманих результатів проведена в ліцензійному статистичному пакеті "STATISTICA 6.1" з використанням непараметричних методів.

Результати. Обговорення

Встановлено, що у хворих на глибокі гострі піодермії жінок ширина дистального епіфіза гомілки достовірно більша ($p < 0,05-0,01$) порівняно з хворими на поверхневі піодермії жінками.

У хворих на глибокі гострі піодермії жінок поперековий серединно-груднинний розмір має тенденцію ($p = 0,065$) до більших значень порівняно із хворими на поверхневі піодермії жінками.

Передньо-задній середньо-груднинний розмір жінок із поверхневими піодерміями має виражену тенденцію ($p = 0,058$) до менших значень порівняно із жінками з глибокими гострими піодерміями.

Ширина плечей у хворих жінок із поверхневими піодерміями достовірно менша ($p < 0,05$) порівняно із жінками із глибокими гострими піодерміями.

Решта антропометричних показників у хворих на поверхневі та глибокі піодермії чоловіків або жінок не мали достовірних або тенденцій відмінностей.

Найважливішою проблемою сучасної медицини є пошук зв'язків між морфологічними особливостями організму і його адаптаційними можливостями [13, 16]. Відомо, що напруга адаптаційних механізмів у людини зумовлена переважно великою вагою, що позначається, в певній мірі, і на збільшенні поперечних розмірів тіла. Так, у осіб з гіперстенічним типом тілобудови, у яких поперечні розміри тіла та ширина дистальних епіфізів довгих трубчастих кісток кінцівок значно більші, ніж у нормостеніків і, особливо, астеників, частіше зустрічаються порушення обміну речовин, вони більш схильні до запальних захворювань шкіри [3, 5, 7].

А.П.Койносовим [6] встановлена асоційованість варіантів перебігу хвороб шкіри зі соматотипологічними особливостями досліджуваних. Серед чоловіків грудного та жінок лептосомного соматотипів встанов-

лений легкий ступінь перебігу дерматозів. У чоловіків м'язового та жінок мезосомного соматотипів - середній ступінь перебігу дерматозів. Чоловікам черевного та жінок мегалосомного соматотипів притаманний важкий ступінь перебігу шкірної патології, який супроводжується частими рецидивами захворювань шкіри.

Нами встановлено, що у хворих жінок на глибокі піодермії ширина дистального епіфіза гомілки, середньо-груднинний розмір, передньо-задній середньо-груднинний розмір і ширина плечей достовірно більші або мають тенденцію до більших значень порівняно із хворими на поверхневі піодермії жінками. У хворих же на поверхневі та глибокі піодермії чоловіків взагалі не встановлено достовірних або тенденцій відмінностей всіх груп антропометричних показників.

Список літератури

1. Баландина І.А. Способ оценки антропометрических параметров / И.А.Баландина, А.В.Быков, П. А. Гаряев //Морфология.- 2012.- Т.141, №3.- С.19.
2. Бухарин О.В. Пиодермии /О.В.Бухарин, А.В.Валышев.- М., 2006.- 62с.
3. Влияние конституции на развитие патологических состояний /А.П.Койносов, В.В.Мирошниченко, А.С.Хвесько, Е.А.Лунка //Морфология.- 2010.- Т.137, №4.- С. 95.
4. Жвавий Н.Ф. Медицинская антропология - наука о человеке /Н.Ф.Жвавий, П.Г.Койносов, С.А.Орлов // Морфология. - 2008. - Т.133, №3.- С.42-43.
5. Казначеев В.П. Адаптация и конституция человека /В.П.Казначеев, С. В. Казначеев.- Новосибирск: Наука, 1986.- 119с.
6. Койносов А.П. Клинико-конституциональные исследования в дерматологии. Учебн. пособие /А.П.Койносов.- Тюмень-Шадринск, 2010.- 135с.
7. Лумпова О.М. Антропометрическая и индексная оценки показателей физического развития девушек юношеского возраста Прибайкалья / О.М.Лумпова, М.М.Колокольцев, В.Ю.Лебединский //Сибирский мед. журнал.- 2011.- Т.104, №5.- С.98-101.
8. Никитюк Б.А. Конституция как прогностический фактор в медицинской и спортивной антропологии / Б.А.Никитюк //Новости спортивной и мед. антропологии.- М., 1990.- Вып.1.- С.34-51.
9. Никитюк Д.Б. Клинико-антропологические параллели: новые подходы / Д.Б.Никитюк, Д.В.Мирошкин, Г.С.Букавнева //Морфологические ведомости.- 2007.- №1-2.- С.259-262.
10. Плакуев А.Н. Поражения кожи при заболеваниях внутренних органов. Возрастные изменения кожи: метод. рекомендации /А.Н.Плакуев.- Архангельск: СГМУ, 2012.- 66с.
11. Скрипкин Ю.К. Клиническая дерматовенерология: рук-во. В 2-х томах /Под. ред. Ю.К.Скрипкина, Ю.С. Бутова.- М.: ГЭОТАР- Медиа, 2009.- С.217-234.
12. Соловьев В.Н. Физическое здоровье как интегральный показатель уровня адаптации организма студентов к учебному процессу /В.Н.Соловьев //Фундаментальные исследования.- 2005.- №6.- С.61-66.
13. Теория и методы оценки предрасположенности к болезням /Е.В.Ползик, В.С.Казанцев, М.Ю.Якушева [и др.] - Екатеринбург: УрО РАН, 2012.- 237с.
14. Шапаренко П.П. Антропометрия / П.П.Шапаренко.- Вінниця, 2000.- 71с.
15. Шарайкина Е.П. Вклад антропологов Сибири в изучение онтогенетической изменчивости физического развития человека /Е.П.Шарайкина, В.Г.Николаев //Акт. вопр. и достижения современной антропол.: матер. межд. конф.- Новосибирск, 2006.- С.163-167.
16. Щедрина А.Г. Онтогенез и теория здоровья. Методологич. аспекты /А.Г.- Щедрина.- Новосибирск: Наука, 2003.- 169с.

Кривко Ю. Я., Чернокульский С. Т., Чаплик-Чижо И. О.

ОСОБЕННОСТИ АНТРОПОМЕТРИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ У МУЖЧИН И ЖЕНЩИН ЗАПАДНОГО РЕГИОНА УКРАИНЫ С ПОВЕРХНОСТНЫМИ И ГЛУБОКИМИ ОСТРЫМИ ПИОДЕРМИЯМИ

Резюме. В статье описаны особенности антропометрических показателей у мужчин и женщин с поверхностными и глубокими острыми пиодермиями. У больных глубокими пиодермиями женщин только ширина дистального эпифиза голени, срединно-груднинный размер, передне-задний средне-груднинный размер и ширина плеч достоверно больше или имеют тенденцию к большим значениям по сравнению с женщинами с поверхностными пиодермиями. У больных с поверхностными и глубокими пиодермиями мужчин вообще не установлено достоверных или тенденций различий всех групп антропометрических показателей.

Ключевые слова: антропометрические показатели, мужчины, женщины, поверхностные острые пиодермии, глубокие острые пиодермии.

Kryvko Yu.Ya., Chornokul'skyy S.T., Chaplyk-Chyzho I.O.

FEATURES ANTHROPOMETRIC INDICES IN MEN AND WOMEN OF WESTERN REGION OF UKRAINE WITH ACUTE DEEP AND SURFACE PYOGENIC SKIN INFECTIONS

Summary. The article describes the features of anthropometric indices in men and women suffering from superficial and deep acute pyoderma. In female patients on deep pyoderma only the width of the distal tibia epiphysis, mid-thoracic size, anteroposterior medium-thoracic size and shoulder width significantly larger or have a tendency to higher values compared to patients with superficial pyoderma women. In patients with superficial and deep pyoderma men found no significant differences or trends all groups of anthropometric indices.

Key words: anthropometric indices, men, women, acute superficial pyoderma, acute deep pyoderma.

Рецензент - д.мед.н., профессор Гунас І.В.

Стаття надійшла до редакції 23.11.2015 р.

Кривко Юрій Ярославович - д.мед.н., проф., професор кафедри нормальної анатомії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького; +38 050 317-35-44

Чернокульський Степан Тимофійович - д.мед.н., проф., професор кафедри анатомії людини Національного медичного університету імені О. О. Богомольця

Чаплик-Чижо Ірина Остапівна - асистент кафедри сімейної медицини та дерматології і венерології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького; chaplyk_ira@mail.ru

©Кучеренко О.М.

УДК: 616-005.1-053.6

Кучеренко О.М.

Вінницький національний медичний університет імені М.І.Пирогова, кафедра акушерства та гінекології №1 (вул. Пирогова 56, м.Вінниця, 21018, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ СТАТЕВОГО РОЗВИТКУ У ДІВЧАТ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ З АНОМАЛЬНИМИ МАТКОВИМИ КРОВОТЕЧАМИ РІЗНИХ СОМАТОТИПІВ

Резюме. Наведені результати дослідження 288 дівчат юнацького віку різних соматотипів. Групу досліджуваних складають 58 дівчат з аномальними матковими кровотечами, контрольну групу - 230 практично здорових дівчат (дані взяті з бази даних НДЦ ВНМУ ім. М.І.Пирогова). Нами вивчено особливості розвитку статевої системи дівчат підліткового віку з аномальними матковими кровотечами різних соматотипів.

Ключові слова: менархе, пубархе, аксілярхе, оваріо-менструальний цикл, дівчата з аномальними матковими кровотечами.

Вступ

Під час статевого дозрівання, за J.Tanner відбувається не лише закінчення етапу фізичного розвитку жіночого організму, а також іде розвиток статевих залоз та репродуктивних органів [1, 2, 4]. Великий інтерес представляє вивчення особливостей становлення репродуктивної системи юного організму [3, 4]. У зв'язку зі значним негативним впливом факторів зовнішнього середовища на підростаюче покоління є певні особливості у формуванні статевого розвитку, особливо це стосується дівчат пубертатного віку з патологічними станами у статевій сфері, нас, зокрема, цікавлять особливості становлення та розвитку репродуктивної системи у дівчат з аномальними матковими кровотечами [1, 2, 3]. Нами вивчався період становлення менструальної функції. Ми приймали до уваги вікову динаміку появи першої менструації, тривалість та регулярність оваріо-менструального циклу та тривалість менструації зокрема.

Мета дослідження - встановити особливості статевого розвитку при аномальних маткових кровотечах у дівчат юнацького віку в залежності від особливостей їх будови та розмірів тіла, які нададуть можливість більш точного прогнозування та діагностики порушень оваріо-менструального циклу у дівчат з різними антропосомато-типологічними ознаками.

Матеріали та методи

Нами було проведено комплексне обстеження дівчат юнацького віку з аномальними матковими кровотечами. З них першу групу становлять 58 дівчат без супутніх хронічних захворювань, контрольну групу - 230 практично здорових дівчат юнацького віку (матеріали взяті із бази даних НДЦ ВНМУ ім. М.І. Пирогова). На базі НДЦ Вінницького національного медичного університету імені М.І.Пирогова нами було проведено анкету-

вання, антропосоматометрія, повне клініко-лабораторне та інструментальне дослідження. Морфологічний тип дівчат підліткового та юнацького віку визначали за методом клінічної антропометрії.

Аналіз отриманих даних проведено за допомогою програми "STATISTICA 5.5" (належить ЦНІТ Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова, ліц. № АХХR910A374605FA) з використанням непараметричних методів оцінки отриманих результатів.

Результати. Обговорення

Оцінюючи ступінь розвитку молочних залоз встановлено, що в практично здорових дівчат ступінь розвитку Ma_0 не виявлено у жодної з них, Ma_1 встановлено у 0,43%, Ma_2 спостерігається у 27,3% Ma_3 виявлено у 72,3%. У дівчат з аномальними матковими кровотечами ступінь розвитку Ma_0 зустрічається у 1,72%, Ma_1 встановлено у 50%, Ma_2 - у 44,8%, Ma_3 - у 3,45% (табл. 1). Встановлено статистично достовірно ($p < 0,001$) більші значення розвитку молочних залоз нульового, першого та другого ступеню у дівчат з аномальними матковими кровотечами порівняно із практично здоровими дівчатами. Також виявлено достовірно менше значення показника Ma_3 у дівчат з аномальними матковими кровотечами ніж у практично здорових дівчат (табл. 1).

Вивчаючи ступінь росту пахвового волосся у практично здорових дівчат відмічено, що стадія розвитку Ax_0 присутня у 0,43% Ax_1 встановлено у 11,7%, Ax_2 зустрічається у 59,3%, а Ax_3 відмічено у 28,6%. При цьому серед дівчат юнацького віку з аномальними матковими кровотечами ступінь розвитку волосся у пахвовій ділянці наступний: Ax_0 у 1,72%, Ax_1 у 62,1%, Ax_2 36,2% та Ax_3 не виявлено у жодної з дівчат. Встановлено достовірно значуще ($p < 0,0001$) більше значення показника Ax_1 у